

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

בפני כבוד השופט אלעד פרסקי

תובעים ח"כ איתמר בן גביר

נגד

נתבעים ח"כ יאיר גולן

התובע – באמצעות ב"כ עוה"ד חנמאל דורפמן

הנתבע – באמצעות ב"כ עוה"ד נחום פישהנדלר

פסק דין

רקע

1. התובע והנתבע הם חברי הכנסת העשרים וארבע של מדינת ישראל. מושא התביעה הם שלושה פרסומים ("ציוצים") של הנתבע כנגד התובע בפלטפורמת "טוויטר" אשר פורסמו בטווח זמן של אחד עשר ימים בחודש 04/2021, בעת שהשניים כיהנו כחברי כנסת. לטענת התובע פרסומים אלה מהווים לשון הרע כמשמעותה בחוק איסור לשון הרע התשכ"ה-1965 (להלן: החוק). הנתבע הגיש בקשה לדחיית התביעה על הסף מכוח חסינותו כחבר כנסת, בה אדון להלן.

הפרסום הראשון

2. ביום 15.4.2021 פורסם באתר "המחדש" דיווח על דברים שאמר התובע יום קודם לכן (או באותו יום) בהאי לישנא (נספח א' לכתב התביעה):

"במפגש עם נוער גבעות ועם משפחת סנדק שבנם אהוביה נהרג במרדף משטרתי שיבח חבר הכנסת בן גביר את פעילות נוער הגבעות ואמר כי הם נערים מתוקים שנרדפים מצד המדינה והפרקליטות, לדבריו הוא הגיע לכנסת בראש ובראשונה כדי לסייע להם
'דבר אחד גרם לי לעצור הכל ולהגיד אני רוצה פוליטיקה. היה אחד התיקים של הצתת כנסיית הלחם והדגים. בחור שעשה מעשה הורשע, והגענו לבית

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

1 משפט עליון. והבאתי בבית המשפט העליון עוד תקדים ועוד תקדים שמי
2 שמצית בית כנסת או מצית ישיבה מקבל חצי שנה מאסר, שנה מאסר, שנה
3 וחצי מאסר. באו השופטים נתנו לאותו בחור חמש שנים מאסר. אחרי הדיון
4 לפני שנתנו את הפסק דין, הפרקליט אמר לי 'בן גביר אתה עוד פעם ניצחת
5 אותנו – יבטלו את העונש, יתנו לו שנה, שנה וחצי' ופתאום חמש שנים. אז
6 ברור שצריך לתקן את מערכת המשפט, יש הרבה מה לתקן. וצריך לתקן
7 ולהפסיק את הרדיפה נגד כל הנערים המתוקים האלה, שהם חלוצים, שהם
8 אוהבי ישראל, שאנחנו בזכותם נמצאים כאן, אנחנו תמיד אומרים את זה."
9

10 3. מספר שעות לאחר מכן "צייץ" הנתבע את הדברים הבאים בחשבון ה"טוויטר" שלו:

11
12 "איתמר בן גביר ממפלגת חתונת הדמים מודה שהוא רוצה לסייע למחבלי
13 הגבעות כמו אלה ששרפו את ביה"ס הדו לשוני. צריך להסיר לו את החסינות
14 ולהעביר אותו לחקירת שב"כ. היותו חבר כנסת היא תקלה לאומית".
15

16 בהמשך לכך צורפו לאותו "ציוץ" הדברים הבאים (בתוך מסגרת אשר נחזית כצילום מסך):

17
18 "תיעוד ב'המחדש': ח"כ איתמר בן גביר מספר לנוער הגבעות: "הסיבה שרצתי
19 לכנסת היא לעזור לנערים מתוקים כמו אלו שהציתו את כנסיית הלחם
20 והדגים".
21

22 4. מספר דקות לאחר מכן "צייץ" התובע את תגובתו:

23
24 "יש לך שעה להסיר את הציוץ השקרי הזה ולהתנצל, אחרת ניפגש בבית
25 המשפט ושם לא תוכל לברוח כמו מוג לב ... לקישור לראיון הנכון שם אני
26 אומר שעשו עוול (לא בגלל שהורשע אלא בגלל שהוענש פי חמש מהעונש
27 שנגזר על מציתי בתי כנסת) מצ"ב ..."
28
29

30 הפרסום השני

31
32 5. טרם שכבו הדי הסיבוב הראשון בין הצדדים והנתבע העלה "ציוץ" נוסף, ביום 20.4.2021,

33 בו הגיב לדברים שנאמרו בהקשר לצדדים:

34
35 "עיריית לינור: 'אני מעדיפה את בן גביר על פני יאיר גולן'. אלו פני הימין
36 הביביסטי. מעדיפים מחבל, גזען הומופוב, כהניסט שאיים על רבין ולא גויס
37 כי היה חבר בארגון טרור, על פני מי ששירת בצה"ל 38 שנה והגן בגופו על
38 ישראל. הגיע הזמן להעביר את התנועה האנטי ציונית הזאת לפח הזבל של
39 ההיסטוריה."
40
41

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

6. מספר דקות לאחר מכן "צייץ" התובע את תגובתו:

"יאיך, שבוע שעבר האשמת אותי שאני 'תומך במחבלים' היום אתה כבר טוען שאני מחבל בעצמי. הצעה אחרונה: אני מציע לך למחוק את שני הציטוטים עד היום בשעה 16:00, אחרת אגיש תביעת דיבה נגדך. אני מקווה שחסכת משהו מהפנסיה התקציבית שלך, כי אתה הולך לשלם. ביוקר."

הפרסום השלישי

7. מספר ימים נוספים חלפו והנתבע "צייץ", ביום 26.4.2021, את הדברים הבאים:

"המחבל שהורשע בחברות בארגון טרור והסתה לגזענות, איתמר בן גביר, טען מעל בימת הכנסת שעשו לכהנא 'רצח אופי'. הנה לקט ציטוטים של כהנא..." (בהמשך לכך צירף הנתבע ציטוטים הממחישים את עמדתו לשיטתו)

8. ביחס לפרסום הראשון טוען התובע (סעי' 31 לכתב התביעה) כי: "בפרסום הראשון הנתבע האשים את התובע כמי שתומך במחבלים, כמי שמעודד את הצתת [כנסיית] הלחם והדגים, וכמי שתומך ורוצה לסייע במי ששרף את בית הספר הדו לשוני". ביחס לשני הפרסומים הנוספים טוען התובע כי הכינוי "מחבל" ויתר הכינויים בהם כונה מהווים לשון הרע לפי החוק.

9. בכתב ההגנה נטען כי על מעשי הנתבע חלה חסינות עניינית בהיותו חבר כנסת (ולעניין זה הוגשה בקשה לדחיית התביעה על הסף) ולחלופין נטען כי הפרסומים הם בגדר הבעת דעה בהתאם לסעיפים 15(4) או 15(7) לחוק, כי הם חוסים תחת הגנת אמת בפרסום לפי סעיף 14 לחוק ועוד.

10. ביחס לביטוי "מחבל" עליו יצא עיקר קצפו של התובע טען הנתבע כך:

"התובע הינו סוג של 'מחבל', לרבות הינו בבחינת 'השועלים הקטנים' המחבלים בכרמים' (שיר השירים ב' ט"ו), כאשר כרמינו (מדינתנו, השיטה הדמוקרטית הצעירה, החוק והדין, מערכת המשפט וכיוצ"ב) הינם בבחינת "סמדר": כרם צעיר ופגיע שהתובע מבקש לחבל בהם, ועושה כך תקופה רבה. מצ"ב העתק מדף אתר מילון "אבניאון במדשנת (נספח ב')". לגבי הפירוש המילולי למונח "מחבל" הנתבע מבהיר כי בהחלט התכוון בכינוי התובע כך לפירוש הראשון "משחית, מזיק" במיוחד במרקם החברתי של מדינת ישראל, אך ניתן לתהות, האם אזרח אשר הורשע באישומים הנ"ל, אינו סוג של "מחבל", גם במונח ה-3 המופיע במילון? וזאת על פי כול קנה מידה ועל פי כול הגדרה מילונית או על פי מבחן הבנת האדם הסביר והממוצע....?"

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

11. באשר להקשר בו נאמרו הדברים נטען על ידי הנתבע כי עסקין ב"קרב ציוצים" כך שאל
ה"ציוצים" יש להתייחס כאל תגובות ספונטניות, ומעבר לכך, יש לבוחנם בהקשר לאותה
תקופה, וכדלקמן (בתשובה לתגובת התובע לבקשת דחיית התביעה על הסף):

4

20. ... התביעה נולדה על רקע הסערה הפוליטית שהתרחשה במדינת ישראל
ובתקשורת לאחר מערכת הבחירות הרביעיות בחודש מרץ 2021 וזאת כאשר
התובע נבחר לכנסת והחל להפיץ את משנתו הפוליטית בכנסת ובכול במה
אפשרית, אשר לה מתנגד הנתבע.

9

12. הנתבע ביקש לדחות את התביעה כבר בשלב זה מכוח חסינותו העניינית. מנגד, לטענת
התובע יש לנהל את ההליך ורק בסופו להכריע בשאלה זו ולחלופין להורות, לצורך ההכרעה
בבקשה, על בירור עובדתי רלוונטי הכולל את העדת הצדדים.

13

13. אקדים את המאוחר ואציין כי מסקנתי היא שהנתבע זכאי ליהנות מהחסינות העניינית
המוקנית לחברי הכנסת ועל כן דין התביעה להידחות. לאחר סקירת התשתית הנורמטיבית
ויישומה על ענייננו אנמק מדוע השלב הראוי לבירור שאלת החסינות הוא עתה.

17

דיון והכרעה

18

19

המסגרת הנורמטיבית

20

21

14. בחוק יסוד: הכנסת נקבע כי (בסעי' 17):

22

"לחברי הכנסת תהיה חסינות; פרטים ייקבעו בחוק."

23

24

15. בחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951 נקבע כך (בסעי' 1):

25

"(א). חבר הכנסת לא ישא באחריות פלילית או אזרחית, ויהיה חסין בפני כל
פעולה משפטית, בשל הצבעה, או בשל הבעת דעה בעל פה או בכתב, או
בשל מעשה שעשה – בכנסת או מחוצה לה – אם היו ההצבעה, הבעת הדעה
או המעשה במילוי תפקידו, או למען מילוי תפקידו, כחבר הכנסת."

29

30

16. בהתאמה לכך נקבע בחוק (בסעי' 13):

31

"לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי –

32

פרסום לפי סעיף 28 לחוק יסוד: הכנסת, או פרסום המוגן לפי סעיף 1 לחוק

33

חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, תשי"א-1951;"

34

35

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

17. פשוט שחסינות חבר הכנסת נוגעת למעשים אסורים שביצע, אחרת אין רבותא בה. בכך
העדיף המחוקק את האינטרסים העומדים ביסוד החסינות על פני מיצוי הדין עם חבר
הכנסת, בין בגין עבירות פליליות ובין בגין עוולות אזרחיות, ובכלל זאת עוולת לשון הרע
המגינה על שמו הטוב של האדם. גבולות תחולת החסינות שורטטו בהלכה הפסוקה.

5

18. בהלכת "פנחסי" (בג"ץ 1843/93 פנחסי נ' כנסת ישראל, פ"ד מט(1) 661, (1995)) עמד בית
המשפט העליון על התכליות הנוגעות לחסינות. מחד גיסא, לקיום החסינות תכלית
קונקרטית של הרצון בהבטחת פעולתו החופשית של חבר הכנסת ותכלית כללית של שמירה
על אופיה הדמוקרטי של המדינה. מאידך גיסא, מוסד החסינות פוגע בתכליות הכלליות של
שמירה על שלטון החוק ועקרון השוויון. בדעת הרוב¹ (מפי המשנה לנשיא (כתארו אז) א'
ברק) נקבע יישום האיזון ההולם בין התכליות באמצעות שימוש ב"מתחם הסיכון הטבעי",
כך שרק פעולת חבר כנסת הנופלת בתוך מתחם זה תחסה תחת הגנת החסינות, וכדלקמן:

13

8. החסינות העניינית מוענקת לחבר הכנסת אם היסודות העובדתיים
והנפשיים המרכיבים את האחריות (האזרחית או הפלילית) השתכללו
"במילוי תפקידו, או למען מילוי תפקידו, כחבר הכנסת" ...
20. ... תפקידו של חבר הכנסת משתרע על פעולות מותרות בלבד. עם זאת,
פעולות מותרות אלה יוצרות מטבען אפשרויות של גלישה לביצוע הבלתי
ראוי והבלתי חוקי. גלישה זו תזכה לחסינות עניינית אך ורק באותם מקרים
שבהם הפעולה הבלתי חוקית נופלת לגדר מיתחם הסיכון שהפעילות החוקית
כחבר-כנסת יוצרת מטבעה ומטיבה. אכן, סביב תפקידו כדיון של חבר הכנסת
מצוי מיתחם של התנהגות, המשתרע על כל אותן פעולות אסורות – שאינן
חלק מתפקידו של חבר הכנסת – אך אשר התאוצה של ביצוע התפקיד יוצרת
סיכון שהוא טבעי לתפקיד. כך, למשל, תפקידו של חבר הכנסת הוא לשאת
נאומים בעניינים מדיניים. בדבריו אסור לו להוציא לשון הרע. עם זאת,
הוצאת לשון הרע נמצאת בתחום הסיכון של חבר הכנסת, אשר צריך לשאת
נאומים רבים ולא תמיד יכול לבדוק את העובדות כהווייתן. כמובן, על חבר
הכנסת מוטלת החובה להימנע מביצוע של פעולות אסורות אלה. עם זאת,
פעולות אלה כה קשורות ושזורות בתפקידו, עד כי קיים החשש כי אם חבר
הכנסת יידרש ליתן את הדין על פעולות בלתי חוקיות אלה, הדבר ישפיע
במישרין על יכולתו לבצע את תפקידו כחוק ויגביל אותה. ... חסינות זו
מוענקת לו לעניין כל פעולה בלתי חוקית שניתן לראות בה אופן ביצוע בלתי
נאות של פעולה חוקית שהיא בגדר תפקידו של חבר הכנסת, ובלבד שפעולה
בלתי חוקית זו כה קרובה מבחינה עניינית לתפקיד של חבר הכנסת, עד כי
ניתן לומר כי היא כרוכה לה והיא מהווה חלק מהסיכון הטבעי שכל חבר-
כנסת נתון לו. גישה זו לנקודת האיזון הראויה מבטיחה כי החסינות העניינית
תהווה מגן בפני סכונים שהם כרוכים וטבעיים לתפקידו של חבר הכנסת, בלא
שתהווה היתר לניצול התפקיד לרעה."

39

¹ בדעת המיעוט הוצעו מבחנים אחרים אשר לא השתרשו בפסיקת בתי המשפט.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

- 1 מבחן "מתחם הסיכון" שב ונקבע כמבחן המכריע בעניין "גורלובסקי" (בג"ץ 11298/03
- 2 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ועדת הכנסת, פ"ד נט(5) 865 (2005)).
- 3
- 4 19. בכל הנוגע לביטוי הראוי לחסינות הוגדר מתחם הסיכון הטבעי של חברי הכנסת בצורה
- 5 רחבה וזאת בנגזר מחשיבות רוחב הביטוי לעבודת חבר הכנסת ולהתנהלות המכניזם
- 6 הדמוקרטי. כך בבג"ץ 620/85 מיעארי נגד יו"ר הכנסת, פ"ד מא(4) 169, 207 (1987):
- 7
- 8 "דבריו של חבר הכנסת במילוי תפקידו או למען מילוי תפקידו הם אמצעי
- 9 לליבון של השקפות ודעות, והם מעצבים את דעת הקהל; בגיוון הדעות יש
- 10 גם כדי לתרום לאפשרות להגיע למסקנות בדוקות יותר (בג"צ 73/53, [24]87,
- 11 בעמ' 876). חבר הכנסת, אשר אינו יכול להתבטא ללא חשש מפני התוצאות
- 12 המשפטיות של דבריו, לא יוכל למלא שליחותו לבוחר. נציגי העם שמם גם
- 13 ייעודם, ובתקופה שבין בחירות לבחירות הם נושאים במטלה של ניהול
- 14 הוויכוח המדיני. חירות הוויכוח המדיני דורשת שלא יושם מחסום על היכולת
- 15 ועל כושר הביטוי החופשי של הנבחרים."
- 16
- 17 20. מחויבות רוחב הביטוי של חבר הכנסת נגזר גם שביטוי יוחרג ממתחם הסיכון הטבעי רק
- 18 במקום בו השמעתו משרתת מטרה העומדת בפני עצמה. כך, בעניין "בשארה" (בג"ץ
- 19 11225/03 בשארה נ' היועץ המשפטי לממשלה, פ"ד ס(4) 287 (2006)) דובר היה
- 20 בהתבטאויות לא ספונטניות (ראו למשל בפסקה 18 לפסק דינה של כבוד השופטת (כתארה
- 21 אז) א' חיות: "עניין לנו בהבעת דעה סדורה ומחושבת מראש, בשתי הזדמנויות") בגין
- 22 הוגש כתב אישום בעבירות של תמיכה בארגון טרור. דעת הרוב² (מפי הנשיא ברק) קבעה
- 23 שמבחן הסיכון הטבעי מתקיים נוכח כך שהביטויים הפסולים היוו חלק משני מתוך ביטוי
- 24 פוליטי לגיטימי וכי מטרתו של הביטוי (במקרה זה הנאום בכללותו) לא הייתה הביטוי
- 25 הפסול שנכלל בו. נימוק רלוונטי נוסף היה משקלו של חופש הביטוי במילוי תפקידו של
- 26 חבר כנסת, וכדלקמן (שם בפסקה 9. ההדגשה הוספה):
- 27
- 28 "המסקנה הראויה היא שמבחן הסיכון הטבעי מתקיים בעותר שלפנינו. עמדותי
- 29 זו מבוססת על שלושה טעמים: ראשית, ההתבטאויות המיוחסות לחבר הכנסת
- 30 בשארה נאמרו בנאומים פוליטיים שנשא. הנאומים עסקו בנושאים מדיניים-
- 31 פוליטיים רחבים. נאומים אלה נמשכו זמן רב ובמהלכם נאמרו דברים רבים.
- 32 בין השאר נאמרו הדברים שמיוחסים לעותר בכתב האישום. אין לומר שדברים
- 33 אלה היו חלק מרכזי בנאומים. לא ניתן לומר, והמשיבים אף לא טענו זאת
- 34 לפנינו, כי מטרתם העיקרית של נאומים אלה הייתה תמיכה בארגון טרור.
- 35 הדברים שנאמרו בהקשר זה הם אך חלק ממכלול הדברים שאמר העותר.

² דעת המיעוט של כבוד השופטת (כתארה אז) חיות קבעה כי החסינות לא חלה, בין היתר, נוכח הדברים הבאים (שם בפסקה 8): "גישה זו נובעת מן ההכרה שהדמוקרטיה הישראלית כדמוקרטיה מתגוננת רשאית להציב קווים אדומים", שאותם אל לו לחבר הכנסת לחצות, ואם חצה, לא תעמוד לו חסינות עניינית."

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

שנית, העבירה שבה העותר מואשם היא עבירה הקשורה בחופש הביטוי. אף לעניין זה נודעת חשיבות בקביעת גבולותיו של "מתחם הסיכון הטבעי" לנוכח מרכזיותו של הביטוי במילוי תפקידיו של חבר הכנסת. שלישית, לנוכח הלשון הרחבה שבה מנוסחות, בדרך כלל, העבירות הקשורות בחופש הביטוי, כגון הוצאת לשון הרע, הסתה, המרדה..."

ראו גם במאמרה של פרופ' נבות בה נותחה הלכת "פנחסי" (ס' נבות "חסינותו של חבר כנסת בגין 'הבעת דעה ומעשה במילוי תפקיד' – מבחנים חדשים בפסיקת בית המשפט העליון" המשפט ד (תשנ"ט) 61, 70):

"לשאלה מתי ייחשב מעשה מכוון אסור של חבר כנסת כחורג ממתחם החסינות העניינית עונה השופט ברק כי המדובר באותם מקרים בהם המטרה של חבר הכנסת היא מטרה פסולה העומדת בפני עצמה. היינו, עבירה פלילית עצמאית ומתוכננת אפילו היא קשורה בתפקידו כחבר כנסת לא תיחנה מחסינות."

לפי ניתוח זה, בהלכת "פנחסי" נקבע כי חריגה ממתחם הסיכון תהיה במקום בו מעשה מכוון אסור משרת מטרה פסולה ומתוכננת העומדת בפני עצמה.

21. לדוגמאות להחלת החסינות העניינית על תביעות לשון הרע בגין התבטאויות של חברי כנסת ראו: ת"א (שלום י-ם) 16392/93 "בצלם" נ' פלד (9.8.1994); ת"א (שלום י-ם) 13390/03 גבריאלי נ' פריצקי (11.9.2003); ת"א (שלום י-ם) 9563/04 מלכיאור נ' אוריאל (18.1.2007); ת"א (שלום י-ם) 47960/06 כהן נ' הורוביץ (2.2.2007); ת"א (שלום י-ם) 18427/08 הס נ' ליברמן (7.5.2009); ולאחרונה בפסק דינה של כב' השופטת מ' שרביט (ת"א (שלום י-ם) בן גביר ואח' נ' בירן ואח' (13.12.20)). בכל פסקי הדין נדונו התבטאויות חברי כנסת בעל פה והתביעות נגדם נדחו על הסף מפאת החסינות העניינית.

בחלק מפסקי הדין עמד בית המשפט על ספונטניות הדברים (עניין "ליברמן" בפסקה 16; עניין "מלכיאור" בפסקה 8; עניין "פריצקי" בעמ' 361). מחלק מפסקי הדין עולה כי הדברים לא נאמרו בהכרח בספונטניות (עניין "כהן"; עניין "בירן" בפסקה 15). וראו עוד, בהקשר אחר, בג"ץ 433/87 רכטמן נ' לשכת עורכי הדין, מחוז תל-אביב – יפו, פ"ד מא(4) 609, 606 שם דובר על פרסומים בעיתון³ (הפרסומים השני והשלישי שם) אשר זכו לחסינות.

³ אם כי חברת הכנסת אלוני לא פירסמה את הדברים בעצמה.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

יישום

1

2

3 22. על מנת לבחון את שאלת תחולת החסינות יש להניח בשלב זה כי הפרסומים מהווים לשון
4 הרע לפי החוק, שאם לא כן אין צורך בהפעלת החסינות.

5

6 23. טענתו העיקרית של התובע היא כי בהינתן שעסקינן בפרסומים בכתב הרי שזוהי פעולה
7 מתוכננת שאינה יכולה להיחשב כ"גלישה" של הנתבע מן המותר לאסור. יתרה מכך, הנתבע
8 חזר על פרסומיו אף לאחר שהוזהר ע"י התובע. על כן, אין חלה חסינות על פרסומיו של
9 הנתבע.

10

11 24. ראשית, שרטוט "קו פרשת המים", בשאלת החסינות, על הגבול שבין דברים שנאמרו בעל
12 פה לדברים שנכתבו, בשל מאפיין התכנון מראש, אינו יכול להיות מדויק. בוודאי במקום
13 בו עסקינן בחברי כנסת ואנשי ציבור אשר חלק לא מבוטל מעבודתם נעשה באמצעות ביטוי
14 בעל פה ובכתב. ייחוס אפריורי של חוסר תכנון לאמירות בעל פה של אדם מן הישוב בכלל
15 ואיש ציבור בפרט אינו מסתבר לפי ניסיון החיים והשכל הישר.

16

17 25. מנגד, ייחוס תכנון מראש לכל "ציוץ" ב"טוויטר", גם של חבר כנסת, אף הוא אינו תואם
18 את המציאות המוכרת. כך, בעבר, היררכיית דרכי הביטוי האנושי (חשיבה – דיבור –
19 כתיבה – הדפסה) מוצתה באמרת רבי ישראל סלנטר, מייסד תנועת המוסר:

20

21 "לא כל מה שחושבים יש להביע
22 לא כל מה שמביעים יש לכתוב
23 לא כל מה שכותבים יש להדפיס"

24

25 בימינו שאני. בהדפסה אין צורך. די בכתיבה כדי להפיץ מסר בתפוצה גבוהה מכל מסמך
26 מודפס. מה שכותבים (לענייננו, ב"טוויטר") בדרך כלל לא אומרים לפני כן (באופן שיכול
27 היה לאפשר ביקורת עצמית או קבלת משוב לפני הכתיבה) ולעיתים קרובות אף לא
28 מקדישים לו חשיבה משמעותית או "תכנון". קו ישיר ומהיר עשוי לעבור בין נצנוץ הרעיון
29 לפרסומו.

30 על אף האמור, עדיין קיים הבדל נורמטיבי בין פרסום בכתב, גם בדרך של "ציוץ", לבין
31 דברים הנאמרים בעל פה. עם זאת, דרך הביטוי אינה מעידה בהכרח על מידת התכנון מראש
32 או הספונטניות.

33

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

26. על כן, ספק אם לעניין אפשרות ה"גלישה" מן הביטוי המותר לביטוי האסור יש מקום להתייחס ל"ציוץ" ב"טוויטר", בנסיבות כבדן, בשונה מאל ביטוי בעל פה.
27. שנית, וזהו העיקר, כפי שפורט לעיל על מנת שביטוי פסול של חבר כנסת, הנעשה במהלך או למען מילוי תפקידו, יוחרג ממתחם הסיכון הטבעי נדרש כי השמעתו תהיה חלק ממטרה העומדת בפני עצמה. ביטוי פסול אשר טפל לביטוי פוליטי לגיטימי אינו מוחרג ככלל ממתחם הסיכון.
28. בענייננו, המסגרת לפרסומים הייתה "קרב ציוצים" בין שני חברי כנסת שנמשך על פני פרק זמן קצר. תוכן הפרסומים היה פוליטי – עיסוק בנושאים הנתונים במחלוקת פוליטית-אידאולוגית בין שני חברי כנסת. מטרת הפרסומים, כפי שעולה מתוכנם, הייתה התנצחות פוליטית-אידאולוגית בנושאים העומדים בליבת העשייה הפוליטית של הצדדים. על רקע זה יש לבחון את הביטויים הנכללים בפרסומים אשר לגביהם נטען כי הם פסולים בהיותם לשון הרע כנגד התובע.
29. הפרסום הראשון – הדברים פורסמו בהקשר לדברי התובע בהם הצהיר על מחויבותו לסיוע ל"נוער הגבעות". באותו אירוע הביע התובע עמדתו לפיה קיימת "רדיפה" כלפי אותו נוער ובהקשר לכך טען כי נתקל באפליה במדיניות הענישה כלפי מי שהורשע בהצתת כנסיית הלחם והדגים ודבר זה הביא אותו להיכנס לעולם הפוליטי.
30. בהקשר לכך "ציוץ" הנתבע כי: "[התובע] מודה שהוא רוצה לסייע למחבלי הגבעות כמו אלה ששרפו את ביה"ס הדו לשוני". התובע טוען (סעי' 31 לכתב התביעה) כי: "בפרסום הראשון הנתבע האשים את התובע כמי שתומך במחבלים, כמי שמעודד את הצתת [כנסיית] הלחם והדגים, וכמי שתומך ורוצה לסייע במי (כך במקור) ששרף את בית הספר הדו לשוני". מושא הפרסום הרלוונטי להליך זה הוא התובע. על פניו לא משתמעת מהפרסום⁴ הזדהות עם מעשי הצתה. מובנם הפשוט של הדברים הוא ביקורת כנגד תמיכתו הכללית של התובע בנוער הגבעות, ובכלל זאת בנערים שהורשעו בהצתה⁵. כפי שהובא לעיל, התובע עצמו ציין את הירתמותו לסיוע לנוער הגבעות ובכלל זאת למי שהורשע בדיון וזאת נוכח טענתו לאפליה במדיניות הענישה.

⁴ המבחן הוא תפיסת הציבור את הביטוי (מבחן אובייקטיבי). ראו למשל: א' שנהר, דיני לשון הרע (1997), 122.

⁵ האפשרות שהקורא על תמיכת ראובן בשמעון שהורשע בעבירה מסוימת יסיק על יחס סלחני או תומך של ראובן כלפי העבירה אינה מטילה אחריות על מי שפרסם את דבר תמיכת ראובן בשמעון.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

31. מכל מקום, אף אם אניח כי משתמע מהדברים ייחוס הזדהות של התובע עם מעשה הצתה
הרי שהפרסום השגוי מצוי בתוך מתחם הסיכון הטבעי של חבר הכנסת. אם נניח שמובנו
של הפרסום הוא ייחוס תמיכה של התובע במעשה הצתה הרי שהפרסום יכול להיות מובן
כך בשל העדר פירוט. כך, לו היה הפרסום כולל גם את טענות התובע הנוגעות לאפליה
בענישה הרי שלא יכולה הייתה להיות מחלוקת באשר למשמעות הפרסום. העדר הירידה
לרזולוציה כזו - של פירוט הנמקת התובע לתמיכתו באותם נערים - היא לכל היותר בגדר
"גלישה" המצויה במתחם הסיכון הטבעי לחבר כנסת המפרסם ביקורת מעין זו, ודאי
במדיה של "ציוצים". ודאי וודאי, במקום בו משמעות הנכלל בפרסום (אף כפי שהוא מובן
לשיטת התובע) למצער אינה מובהקת.

32. על כן, הנתבע זכאי לחסינות ביחס לפרסום זה. אם תמיכת התובע בנוער הגבעות היא נגזרת
של עמדותיו האידיאולוגיות והפוליטיות הרי שהתנגדות הנתבע לקבוצה זו היא תמונת
הראי לכך. ממילא, התרסתו כנגד התובע בנושא זה נעשתה כחלק או למען מילוי תפקידו
כחבר כנסת המייצג ציבור ואידיאולוגיה. בהינתן כך, חסינותו כחבר כנסת מגינה עליו אף
אם "גלש" מן הדרך הלגיטימית לביטוי עמדתו בנושא זה.

33. גם בצירוף מה שנחזה כצילום מסך איני רואה כחריגה ממתחם הסיכון. אביא שוב את
הדברים:

"תיעוד ב'המחדש': ח"כ איתמר בן גביר מספר לנוער הגבעות: 'הסיבה שרצתי
לכנסת היא לעזור לנערים מתוקים כמו אלו שהציתו את כנסיית הלחם
והדגים'".

ייחוס ציטוט מחייב את המפרסם בזהירות יתר, אולם הדברים שנכתבו לעיל נכונים גם
ביחס לכך. ראשית, על פניו משמעותו הפשוטה של הציטוט אינה תמיכה במעשה ההצתה
אלא בנערים, כפי שהתובע עצמו הצהיר. שנית, אף אם מובן הדברים הוא כשיטת התובע
הרי שהעדר ציטוט מלא, בנסיבות דנן, מהווה "גלישה" מן המותר, ומכל מקום, הדברים
רחוקים מפרסום שמטרתו ליצור מצג לפיו התובע תומך במעשה ההצתה עצמו.

34. הפרסום השני – הפרסום בא כתגובה להשוואה שנערכה בין הלגיטימיות הפוליטית של
התובע לזו של הנתבע ("אני מעדיפה את בן גביר על פני יאיר גולן"). מן הפרסום עולה
כי הנתבע ביקש להבליט את מידת הלגיטימיות שלו, כמי ששירת בצה"ל במשך 38 שנים,
לעומת זו של התובע, אשר לשיטת הנתבע חברותו בכנסת אינה לגיטימית נוכח דעותיו
ומעשיו. על פני הדברים עולה כי מטרת הפרסום לא הייתה הוצאת דיבת התובע כ"מחבל"

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

- 1 (או כמושאם של כינויים אחרים) אלא ניסיון להעמיד את אותה אמרה כאבסורד וכך לנסות
- 2 להצביע על גנותו של מחנה פוליטי ("אלו פני הימין הביביסטית"). ביטויי הגנאי שיוחסו
- 3 לתובע טפלים למטרה זו ומפני הדברים עולה כי אינם משרתים מטרה עצמאית.
- 4
- 5 35. פרסום זה נעשה כחלק ממאבק פוליטי בין מחנות פוליטיים, וממילא כחלק או למען מילוי
- 6 תפקידו של הנתבע. מכאן זכות הנתבע לחסינות ביחס לאותם חלקים בפרסום המהווים
- 7 לשון הרע.
- 8
- 9 36. הפרסום השלישי – הפרסום נעשה בתגובה להתבטאות פוליטית של התובע בכנסת באותו
- 10 יום בהקשר לרב כהנא ועמדותיו ("התובע") טען מעל בימת הכנסת שעשו לכהנא 'רצח
- 11 אופי'"). הנתבע הפנה לציטוטים מפי הרב כהנא וקשר בין משנתו לבין תמיכת התובע בו.
- 12 בהקשר לכך הפנה הנתבע להרשעת התובע בעבירה של חברות בארגון טרור והסתה לגזענות
- 13 וכינה אותו "מחבל". הביקורת על תמיכת התובע ברב כהנא ועמדותיו והביקורת על משנת
- 14 הרב כהנא עצמה הם מושאי הפרסום. השימוש בביטוי "מחבל" טפל לביקורת זו ועל פני
- 15 הדברים אינו משרת מטרה עצמאית.
- 16
- 17 37. הנתבע והתובע מצויים בשני קצוות הקשת הפוליטית. במסגרת החיים הפוליטיים
- 18 והפרלמנטרים שואף כל אחד מהם באופן טבעי לחדד בפני הציבור את עמדותיו, לעיתים
- 19 בדרך של מונולוג ולעיתים בדרך של דיאלוג. בתצורתה האופטימלית דרך הדיאלוג היא
- 20 בבחינת דברי חז"ל "אמר רב חמא בר חנינא: אין סכין מתחדדת, אלא בידך של חברתה,
- 21 כך אין תלמיד-חכם מתחדד אלא בחברותא" (בראשית דבה, פרשה סט, סימן ב').
- 22
- 23 38. בסיטואציות פחות מוצלחות, ויכוחים בין בעלי דעות פוליטיות קוטביות עשויים לגלוש
- 24 להטחת גידופים או "גידופים פוליטיים" המעוותים את מושא הוויכוח ועל כן מהווים
- 25 המשך פסול לביטוי לגיטימי. בהינתן כי הפרסום כרוך בתפקידו של הנתבע כחבר כנסת
- 26 בשל הקשרו לוויכוח פוליטי-אידיאולוגי בין שני חברי כנסת ובהינתן כי מהפרסום עולה
- 27 שהגידוף "מחבל" אינו משרת מטרה עצמאית אלא טפל למטרת הפרסום כאמור זכאי
- 28 הנתבע לחסינות.
- 29
- 30
- 31
- 32
- 33

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

השלב בו יש להכריע בשאלת החסינות

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38

39. משהועלתה טענה לחסינות מפני ההליך, יש לבררה בהזדמנות הראשונה. אם לא נעשה כך, עלול עצם החשש מניהול הליך עתידי להטיל חיתתו על חברי הכנסת ולפגוע במרחב פעולתם. עקרון זה בא לידי ביטוי בפסיקת בתי המשפט ביחס לגורמים שונים הזכאים לחסינות מפני הליכים משפטיים. כך ביחס לחסינות עובדי ציבור נקבע ברע"א 775/11 פלקסר נ' מדינת ישראל, פסקה 25 לחוות דעת כב' השופטת (כתארה אז) א' חיות (11.8.2014):⁶

"מי שהוקנתה לו בחוק חסינות מפני הליך משפטי (בין אם היא דיונית ובין אם היא מהותית), אינו צריך להיגרר לאורך כל ההליך כולו עד שתוכרע שאלת חסינותו ומן הראוי כי הדבר ייקבע ככל הניתן כבר בפתח הדיון. ... חסינות אפקטיבית ראוי לה כי תימנע מן העובד גם את הטירדה שבניהול ההליך ולא רק את החשש מהטלת אחריות בסופו."

40. בנוגע למועד הדיון הראוי בחסינות נושא משרה שיפוטית נקבע (3359/18 מדינת ישראל נ' אדם (2.9.2018), בפסקה 17 לפסק דינו של כבוד השופט מ' מזוז):

"פתיחת פתח לדיון במסגרת הליך משפטי נזיקי בהתנהלותו של נושא משרה שיפוטית ובהחלטותיו, ולקביעה לפיה נושא משרה שיפוטית פלוני התרשל בתפקידו, עלולה בהחלט לגרוע מיכולתם של נושאי משרה שיפוטית למלא את תפקידם החיוני ללא מורא וללא חשש ובאופן אובייקטיבי. ודוק - הנזק כתוצאה מהליכים כאלה הוא בראש ובראשונה מעצם ניהול ההליך לאורך פרק זמן (שבמקומנו אינו קצר כלל ועיקר), כאשר מעל ראשו של נושא המשרה השיפוטית מרחף החשד למעשי רשלנות במילוי תפקידו"

וראו גם בפסקה 3 לפסק דינו של כבוד השופט י' עמית.

41. באופן קונקרטי ביחס לעניינים המנויים בסעיף 13 לחוק ראו ת"א 9871/02 (שלום י-ם) גרבץ נ' אלישיב (21.3.2004) (כבוד השופט נ' סולברג):

"גם אם לבעלי-הדין עצמם לא ייגרם נזק (לבד מעלויות ההליך והמועקה שבמצב קיומו), הרי שייגרם נזק לציבור ולאינטרסים שסעיף 13 מבקש להגן עליהם, אם ייצעדו שרי הממשלה בסך, להעיד בבית המשפט על אשר נאמר בישיבת הממשלה. או אז, נגרום לשרים ולשאר הדוברים בישיבת הממשלה להסס, חיתת תביעת לשון הרע תהא עליהם, והם יימנעו מלשאת דבריהם

⁶ הגם שביחס לחסינות עובד ציבור קיימת הוראת חוק ברורה ביחס למועד הדיון בחסינות, הדברים יפים לענייננו.

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

- 1 בכנות ובפתיחות אף אם חשובים הם לצורך קבלת החלטות ממשלה מושכלות
2 ושקולות.
- 3 נמצא, כי לא רק כדי לחסוך בזמן שיפוטי; ולא רק כדי להימלט מרוב המלל,
4 הפרוטוקולים, המסמכים, עשרות תצהירי העדויות הראשיות (ועוד עשרות
5 עדים שסירבו ליתן תצהיר), מאות, ואולי אלפי עמודים שהכבירו עלינו
6 בעלי-הדין; יש צורך משפטי לדון כאן ועכשיו בשאלת תחולתה של ההגנה
7 שלפי סעיף 13 (9), לפני שמיעת ההוכחות; בפרוזדור, ולא בטרקלין."
- 8
- 9 42. לטענת התובע, רק לאחר ניהול ההליך ניתן יהיה להכריע בשאלת תחולת החסינות. לחלופין
10 הוצע לנהל הליך מקדמי בו יעידו הצדדים ורק לאחריו תוכרע שאלת החסינות. תוחלת
11 דחיית ההכרעה המוצעת נומקה בעיקרה ע"י התובע כמתן אפשרות להוכחת התכנון
12 שבפרסומים. לעניין הכרחיות הבירור העובדתי הצביע התובע גם על כך שבקשת הדחייה
13 על הסף שהוגשה ע"י הנתבע לא נתמכה בתצהיר.
- 14
- 15 43. לטענת התובע (סעי' 39 לכתב התביעה) "בענייננו המדובר בחבר כנסת שהעלה את הנושא
16 מיוזמתו, כצעד מתוכנן, ללא שנשאל עליו כלל – שלוש פעמים". עוד טען (סעי' 32
17 לתגובה לבקשת הדחייה על הסף) כי "ממעשי הנתבע עולה בבירור שלא מדובר
18 ב"תגובה ספונטנית" ו-"גלישה" של הנתבע. כך הנתבע, העלה שלושה ציוצים
19 שעניינם דברי לשון הרע חמורים נגד התובע, מיוזמתו, בתכנון מוקדם מראש, תוך
20 חזרה על הדברים, ואף זיוף של כתבה באופן הנחזה להיות כתבה אמיתית."
- 21
- 22 44. אינני סבור שקיימת תוחלת לבירור העובדתי המבוקש ע"י התובע. כך, אין מחלוקת כי
23 הנתבע העלה את הדברים מיוזמתו. עם זאת, מן הפרסומים בהם כלולים דברי הדיבה
24 הנטענים עולה בבירור כי הם מתייחסים לשלושה אירועים נפרדים. על כן, בוודאי
25 שהדברים הם בגדר "תגובה", אף אם היא אינה ספונטנית במובן זה שחלף זמן בין
26 ההיוודעות למושא התגובה וההחלטה להגיב עליו לבין פרסום התגובה. עצם ריחוק הזמן
27 אינו עומד במחלוקת וממילא גם לא ניתן לחלוק על כך שקדם לפרסום "תכנון" במובן זה
28 שקודם לפרסום החליט הנתבע לעשות זאת. על כן, הדברים אינם מצריכים בירור עובדתי.
- 29
- 30 ככל שבביטוי "תכנון מוקדם מראש" התכוון התובע לכך שמטרת הנתבע בפרסומיו הייתה
31 לייחס לו הזדהות עם מעשה הצתה ודימוי של "מחבל" ואילו פרסום הדברים במסגרת
32 תגובות לאירועים פוליטיים היו טפלים לאותה מטרה, הרי שמדובר בחשד בעלמא שאינו
33 מבוסס או מפורט אף בתגובת התובע לבקשה לדחיית התביעה על הסף.
- 34

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

45. אמנם, משכבר הימים קיימא לן כי "אין חקר לתבונת סניגור מוכשר" (ע"פ 35/50 מלכה ואח' נ' היועץ המשפטי, פ"ד ד 429, 433 (1950)) כך שהתובע יכול לטעון כי בחקירה צולבת של הנתבע יוכיח את הנדרש. אלא שאין די בסיכוי ערטילאי כזה על מנת לדחות את האינטרס המשמעותי שבעצם מניעת ניהול ההליך מחבר הכנסת, כפי שזה פורט לעיל. אציין כי אף לאחר שהצדדים קיימו הליכים מקדמיים בהם גולו המסמכים הרלוונטיים להליך וניתן מענה לשאלונים (תצהירי גילוי המסמכים ושאלון של הנתבע צורפו לתגובתו מיום 15.12.2021) לא נטען כי נמצא "אקדח מעשן" ולא נראה שקיים קצה חוט להוכחה כי מטרת הפרסומים הייתה החלקים הדיבתיים שבהם, והטפל - תגובה פוליטית לשלושה אירועים שונים, או אף שהחלקים הדיבתיים שירתו מטרה עצמאית. לבסוף, אין באי תמיכת בקשת הנתבע לסילוק התביעה על הסף בתצהיר בכדי לאיינה שכן ההכרעה אינה נסמכת על תיאור העובדות מפיו.

46. התובע ביקש להיבנות מע"א (מחוזי חי') 15-01-29466 רגב נ' גולן (1.7.2015). באותו עניין נדחה ערעור על החלטת בית משפט השלום אשר דחה את בקשת חברת הכנסת מירי רגב לדחיית תביעה שהוגשה נגדה על הסף בשל חסינותה. הדברים אינם רלוונטיים לענייננו. באותו עניין הגישה חברת הכנסת רגב תביעת לשון הרע כנגד הנתבע דשם ואותו נתבע הגיש תביעה שכנגד. התביעה שכנגד הוגשה בגין טענה לפגיעה בפרטיותו ורשלנות נוכח פרסום, בדף ה"פייסבוק" של חברת הכנסת, של מכתב התראה ששלחה אליו ובו נכללה כתובת ביתו. בית המשפט עמד על הקושי שבייחוס פרסום משלוח מכתב ההתראה לתפקידה כחברת כנסת וכן עמד על כך שחברת הכנסת היא שפתחה בהליך ומתבקשת חסינות כנגד תביעה שכנגד, כאשר בכל מקרה בין הצדדים מתנהל הליך משפטי. בהינתן האמור, ההחלטה לדחות את ההכרעה בשאלת החסינות לתום ההליך אינה מלמדת על ענייננו.

47. טרם סיום, ולאחר הכרעת השאלה שבמחלוקת, אעיר כי ככל שהתובע סבור שחסינות חברי הכנסת יוצרת "שטח הפקר" ביחסים שביניהם באופן שבמקרה זה פגע בו, יתכן שרווח והצלה יעמוד לו מוועדת האתיקה של הכנסת אשר אמונה על יישום כללי האתיקה לחברי הכנסת. מכוח כללים אלה חב חבר הכנסת לשמור, בין היתר, "על כבוד הכנסת וכבוד חבריה" (כלל 1א(4) שם). לעניין זה ראו: בג"ץ 6706/14 זועבי נ' ועדת האתיקה (10.2.2015) וכדלקמן (פיסקה ז' לפסק דינו של כבוד המשנה לנשיאה א' רובינשטיין):

"דווקא בשל החסינות העניינית הרחבה, כללי האתיקה הם המעט שניתן כדי לרסן חריגות, "שסתום שחרור הלחצים" ושמידה על מסגרת של נורמות פרלמנטריות."

בית משפט השלום בירושלים

ת"א 64735-04-21 בן גביר נ' גולן

תיק חיצוני:

סוף דבר

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

48. לנתבע חסינות עניינית מפני עילות התביעה מושא הליך זה. על כן, התביעה נגדו נדחית.
נוכח השלב הדיוני המוקדם בו הסתיים ההליך, נוכח כך שטענות הצדדים לא בוררו לגופן
ונוכח יתר הנסיבות שפורטו לעיל יישא כל צד בהוצאותיו.

ניתן היום, כ"ז טבת תשפ"ב, 31 דצמבר 2021, בהעדר הצדדים.

אלעד פרסקי, שופט

11

12

